

Ärende ANM 2015/538 **handling** 50
Handläggare Maria Stensson

Banken

Tillsyn avseende Bankens hantering av kunder med skattemässig anknytning till USA

Diskrimineringsombudsmannen, DO, har granskat huruvida Bankens hantering av kunder med skattemässig anknytning till USA är förenlig med bestämmelserna i diskrimineringslagen (2008:567), DL.

DO:s beslut

DO:s utredning ger inte stöd för bedömningen att Bankens hantering av kunder med skattemässig anknytning till USA utgör diskriminering. DO avslutar ärendet.

Om ärendet

Bakgrund till DO:s beslut att inleda tillsyn

DO har mottagit en anmälan från en tidigare kund hos Banken. I sin anmälan har han uppgett i huvudsak följande. I december 2014 tvingades han att stänga sitt konto i Banken på grund av att han är amerikansk medborgare. Han har blivit diskriminerad på ett sätt som har samband med hans etniska tillhörighet.

Utredningen i ärendet

Banken har yttrat sig i ärendet och har sammanfattningsvis uppgett följande.

Banken är en renodlad internetaktör och erbjuder olika tjänster inom sparande och investeringar via internet. Bankens affärsidé är att utmana de traditionella bankerna genom att erbjuda spar- och investeringstjänster till lägre priser och avgifter. Denna affärsidé bygger på att Bankens verksamhet bedrivs på ett kostnadseffektivt och strömlinjeformat sätt och att de tjänster som tillhandahålls till svenska marknaden är standardiserade och skalbara. Banken har 0 kr i depåavgift. Traditionella banker debiterar avgifter som täcker administration.

Banken har ingått ett så kallat QI-avtal med den amerikanska skattemyndigheten (IRS). IRS har skrivit ett liknande avtal med flertalet svenska banker. Avtalet reglerar det förhållandet att Bankens kunder betalar en

lägre källskatt vid aktieutdelningar i amerikanska bolag i enlighet med dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och USA. För att förhindra amerikanska skattskyldiga att utnyttja detta intygar Banken inom ramen för QI-avtalet till IRS att man inte tar emot kunder med amerikanskt medborgarskap, inklusive personer med dubbelt medborgarskap, och/eller amerikansk skattehemvist vilket även inkluderar personer som inte har amerikanskt medborgarskap men på grund av bosättning eller innehav av grönt kort är skatt- och/eller deklarationsskyldiga i USA. Det finns möjlighet att inom ramen för ett QI-avtal ta emot sådana kunder men det hade krävt att Banken särredovisade dessa kunders olika innehav och utdelningar och rapporterade dessa på ett särskilt sätt. Banken kan inte hantera dessa krav utan att genomföra stora förändringar i tekniska system och administrativa rutiner, vilket skulle vara förenat med stora kostnader. Banken är hos IRS registrerad som "compliant". Den som inte är det får betala en slags straffskatt på 15 % på alla affärer som går genom USA.

På senare år har även ett förhållandevis nytt amerikanskt regelverk (Foreign Account Tax Compliance Act, förkortat FATCA) tillkommit. FATCA har ytterligare ökat på den typ av rapportering som banker med kunder som är amerikanska medborgare och/eller har amerikansk skattehemvist behöver göra. Det handlar om att rapportera saldo/värde på konton, ränteinkomster, utdelningar med mera avseende kunder med amerikanskt medborgarskap och/eller amerikansk skattehemvist. För år 2016 utökas FATCA-rapporteringen ytterligare till att även omfatta ersättningar från försäljning och inlösen av finansiella instrument. Detta är ytterligare en anledning till denna begränsning hos Banken.

Banken har avslutat anmälares konton då banken inte tillhandahåller dessa kontotyper till personer med amerikanskt medborgarskap och/eller amerikansk skattehemvist på grund av de rapporteringskrav som gäller.

Banken har inte beräknat vad det skulle kosta att tillhandahålla de efterfrågade uppgifterna till IRS. Banken skulle antingen behöva anställa personal som tar hand om dessa kontrolluppgifter manuellt eller bygga om systemet så att uppgifterna kan tas fram automatiskt. Kostnaden blir densamma oavsett hur många kunder det gäller. Det vore inte ekonomiskt försvarbart med hänsyn till Bankens affärsmodell och det lilla antal kunder som det rör sig om.

Reglerna har inte har med etnisk tillhörighet att göra, utan med de mycket omfattande rapporteringskrav som IRS ställer. Amerikaner är inte förbjudna som kunder hos Banken, så länge de inte är medborgare i eller har amerikansk skattehemvist i USA. Banken har 450 000 kunder. Av dem har 118 varit tvungna att avsluta sina konton hos Banken på grund av QI-problematiken.

Rättslig reglering på området

Enligt 2 kap. 12 § 1 DL är diskriminering förbjuden för den som utanför privat- och familjelivet tillhandahåller varor, tjänster eller bostäder till allmänheten.

Med direkt diskriminering menas att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med någon diskrimineringsgrund, till exempel etnisk tillhörighet, 1 kap. 4 § 1 DL.

Med indirekt diskriminering menas enligt 1 kap. 4 § 2 DL att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med tillhörighet till en viss diskrimineringsgrund om det inte finns ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

Med etnisk tillhörighet menas enligt 1 kap. 5 § 3 DL nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

DO:s bedömning

Banken har uppgett att personer med amerikanskt medborgarskap eller skattehemvist i USA inte får ha en fonddepå i Banken. Skälet för det är att det skulle förutsätta att Banken rapporterar dessa kunders innehav och utdelningar på ett särskilt sätt, vilket skulle kräva stora förändringar i tekniska system och administrativa rutiner och därmed innebära stora kostnader.

DO konstaterar inledningsvis att det inte finns någonting som tyder på att Banken skulle vägra personer med amerikansk etnisk tillhörighet att bli kunder om de inte är medborgare i eller har skattehemvist i USA. Det finns inte heller något som tyder på att det verkliga skälet till Bankens regler skulle vara etniska överväganden (jämför EU-domstolens dom i mål C-83/14 den 16 juli 2015, CHEZ Razpredelenie Bulgaria AD). Bankens hantering kan därför inte utgöra direkt diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet. DO har istället att ta ställning till om Banken gör sig skyldig till indirekt diskriminering genom att tillämpa ett förfaringssätt som typiskt sett missgynnar personer med en viss etnisk tillhörighet. Om så bedöms vara fallet är frågan om det finns ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

I DL definieras etnisk tillhörighet som nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. I förarbetena till DL anges bland annat följande. Med nationellt ursprung avses att personer har samma nationstillhörighet, som till exempel finländare, polacker eller svenskar. Med etniskt ursprung menas att personer har ett relativt enhetligt kulturmönster. Några exempel är nationella minoriteter såsom romer och samer (proposition 2007/08:95 sidorna 496-497).

Banken har förklarat att rapporteringsskyldigheten till IRS gäller för personer med skattehemvist i USA, det vill säga personer med amerikanskt medborgarskap, personer med dubbelt medborgarskap samt personer utan amerikanskt medborgarskap som har grönt kort eller är bosatta i USA. DO:s utredning har inte kunnat ge svar på frågan hur stor del av de som missgynnas av Bankens regler som har amerikansk etnisk tillhörighet respektive annan

etnisk tillhörighet. Den omständigheten att en person har amerikanskt medborgarskap innebär inte nödvändigtvis att personen kan sägas vara av amerikansk etnisk tillhörighet. Sammantaget gör dessa omständigheter att det inte går att konstatera att Bankens regler särskilt missgynnar personer med amerikansk etnisk tillhörighet.

Vid denna bedömning saknas skäl för DO att ta ställning till om Bankens hantering av personer med skattehemvist i USA har ett berättigat syfte och det medel som används för att nå syftet är lämpligt och nödvändigt. DO avslutar därför ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Rickard Appelberg efter förslag från utredaren Maria Stensson. I den slutliga handläggningen av ärendet har också enhetschefen Martin Mörk deltagit.

Detta beslut går inte att överklaga. De bedömningar som DO gör i beslut är inte juridiskt bindande och beslutet påverkar inte enskildas möjligheter att själva väcka talan om diskrimineringsersättning i tingsrätt.

Rickard Appelberg
Enhetschef, Rättsenheten samhällsliv och utbildningsväsende

Kopia för kännedom till anmälaren